

Orientacions per al professorat

La contemporaneïtat de Joan Brossa possibilita un acostament de les noves generacions a la seva obra, gràcies a referències temàtiques i iconogràfiques properes en el temps. El treball que es pot realitzar amb els poemes visuals i els objectes és un clar exemple d'aquesta afirmació. L'ús de la imatge o la grafia per expressar idees és proper al món actual, presidit pel missatge mediàtic, però l'obra de Brossa força a la reflexió, perquè posa l'èmfasi en allò que hi ha al darrera del més evident.

La poesia visual de Joan Brossa camina cap a l'abstracció deixant de banda tot allò que és superflu per tal de comunicar els conceptes de la manera més pura possible. Aquest alliberament fa que els seus poemes visuals provoquin un fort impacte visual i reclamin el diàleg amb el receptor perquè és aquest qui acaba de donar sentit al poema. Per aquest motiu, treballar Joan Brossa a l'aula s'ha de convertir en un diàleg amb l'alumnat. Cadascú, des de les seves vivències, hi veurà un sentit o un altre: "El diàleg es desplega en mil plans diferents. Traieu-ne vosaltres mateixos el que més us plagui"¹. Brossa ens regala la llibertat d'interpretar de la mateixa manera que ell crea en llibertat: "Entenc que l'art, en general, és un acte de llibertat"². Per això mateix, interpretar poemes de Brossa o crear-ne a partir del que ell ha fet, no pot ser mai una imposició, sinó un exercici de la mateixa llibertat creadora.

D'altra banda, Brossa fa poesia a través del joc, l'atzar, la ironia i l'humor. D'aquesta manera va presentant sota una nova mirada la realitat i ens invita a reflexionar-hi. La feina del professor seria

¹ Presentació per a l'estrena d'*Or i Sal* al Palau de la Música Catalana, el 18 de març de 1961. Reproduïda a *Vivàrium*, Barcelona: Ed.62, 19, p.34.

² Entrevista de M.Forasté: "Joan Brossa. Un poeta amb límits però sense dimensions", *El món* núm.234 (17-10-1986).

la de conduir l'alumne a través d'aquesta reflexió, perquè, tot seguint Brossa: "No es pot ensenyar com fer coses interessants. Per això el vertader professor és el que ensenya l'alumne a ésser ell mateix"³. La primera orientació bàsica, doncs, és "cedir" la paraula a l'alumne i acompanyar-lo en la tasca d'interpretació i creació dels poemes.

En un segon estadi, caldria anar més enllà del sentit estricte del poema. És per això que aquest llibre es titula *Aprendre amb Joan Brossa*. El poema és el punt de partida per descobrir altres coses: qüestions socials, polítiques, històriques, elements de ciència o naturalesa, referents cinematogràfics, artístics, etc. El professorat ha d'aprofitar els temes i al·lusions dels poemes per convertir-los en una autèntica escola d'aprenentatge de la vida, de la història i, sobretot, de la llengua. Brossa era un apassionat de la llengua i sempre la treballà amb rigor. Però, a més, reflectí en la seva obra una gran reflexió sobre el significat de les paraules. Usà a bastament el diccionari i, per aquest motiu, el treball dels poemes a l'aula hauria d'anar acompanyat de la consulta freqüent al diccionari. Així mateix, la passió per la llengua el portà a recollir en la seva obra una gran quantitat d'expressions populars, refranys, girs, etc. Sempre que el poema s'hi prestava, hem formulat propostes que explotessin aquest tresor patrimonial que avui dia lamentablement s'està perdent.

En la mateixa línia d'anar sempre més enllà, també recomanariem de no quedar-se amb una sola proposta d'entre les que s'ofereixen en aquest llibre, sinó d'interrelacionar-les. Per això hem indicat en la mateixa proposta altres itineraris o poemes amb què es podria relacionar. Però el mateix professor podria aconduir l'alumne per altres interrelacions a fi de conèixer més àmpliament la poètica brossiana i aprofundir en un determinat tema.

³ Declaracions al *Diario de Mallorca* (24-2-1994).

El material que oferim conté solament una indicació del nivell a partir del qual creiem que aquell poema podria ser treballat. Però això no vol dir que la proposta no es pugui desenvolupar en nivells inferiors o superiors. La tria dels poemes a treballar ha de ser feta, lògicament, pensant en el nivell de l'alumnat, però també i de manera prioritària segons els seus interessos i els objectius a desenvolupar durant el curs. Com es pot comprovar pel caràcter de les propostes, els objectius s'han centrat en el desenvolupament de la comprensió i expressió, tant lingüística com plàstica. Però això no vol dir que alguns dels aspectes tocats secundàriament no es converteixin en l'eix central a treballar a l'aula: per exemple, la creació de paraules derivades o la documentació sobre el cinema còmic mut, per posar dues mostres allunyades de la possibilitat de desenvolupament de feines concretes. En qualsevol cas, creiem que el que no es pot perdre mai de vista en el treball amb poesia de Joan Brossa és l'aspecte lúdic i reflexiu alhora, que abraça la seva obra. El joc és un element fonamental per motivar l'alumnat, però sense oblidar mai l'altra faceta reflexiva, que ens permetrà fer créixer "intel·ligentment" el nostre alumnat.

Abans d'entrar en aspectes una mica més concrets a tenir en compte en cada nivell educatiu, un darrer apunt sobre la forma de presentació dels poemes de Brossa i, alhora, de la seva personalitat. A part de les fotocòpies, en el cas dels poemes escrits, els poemes visuals, objectes o instal·lacions es poden presentar mitjançant diapositives, fotocòpies en color ampliades o projecció d'imatges a través de l'ordinador. Tot depèn de les possibilitats de cada centre. El que sí que cal destacar és que la visió conjunta de les imatges facilita el diàleg sobre l'obra i propicia que cada alumne pugui anar-hi dient la seva. Fins i tot, en algun cas (IES l'Olleria del País Valencià), s'han fet servir diapositives d'objectes representatius, fetes per alumnes d'altres anys.

Per a la presentació de les circumstàncies personals i polítiques que envoltaren la vida de Brossa, en més d'un cas on s'ha desenvolupat l'experiència, ha estat molt positiu el visionat del video *Joan Brossa, prestidigitador de la paraula*⁴. Segons el resum de l'experiència que escriviren els mestres de l'Escola El Puig d'Esparreguera: "Aquest vídeo ens va explicar la vida de l'autor i els referents polítics i socials a l'entorn dels quals va desenvolupar la seva tasca. Els nens i nenes van poder veure la seva casa i el lloc on treballava que estava una mica desordenat, fet que va sobtar una mica els menuts. Més endavant van comprendre que aquest desordre era només una primera impressió perquè en Joan trobava sempre allò que necessitava. El vídeo mostra moltes de les preferències artístiques de Brossa. Els nens van constatar que li agradava molt la música de Richard Wagner o bé que s'havia relacionat amb artistes contemporanis de renom universal. El vídeo mostrava també que en Joan era molt juganer i entre les seves afeccions preferides figuraven la màgia i el cinema".

Pel que fa a Secundària, també s'ha fet servir aquest video en algun cas (IES l'Olleria) amb la funció següent comentada pel professor: "Es projecta el vídeo i l'aturem quan arriben les imatges dels poemes objecte de Brossa per fer un comentari superficial del que veiem i del que pensem que signifiquen. És important cedir-los la paraula i que ells/es hi participen, encara que no tinguin una idea clara del que és un poema objecte (aprofitem ací per fer una primera definició del que són, de manera superficial)".

Una altra idea és la de confeccionar un abecedari Brossa a partir de la documentació que hagi anat recollint l'alumnat. Un nen de

⁴ Direcció i realització de Josep Oller i guió de Glòria Bordons. Barcelona, Fundació videoteca dels Països Catalans, 1992 (col·lecció Viure i escriure).

l'Escola del Puig d'Esparraguera ho explica així: "A les classes després de treballar amb la informació que hem portat ens vam adonar que l'abecedari i l'alfabet eren una de les eines més utilitzades per en Joan Brossa. Entre tots va sortir la idea de fer un alfabet on hi posaríem paraules que estiguessin relacionades amb l'obra del poeta, els seus amics, amb les coses que feia... Amb uns paperets autoadhesius vam anar fent un mural a les dues classes on constaven les paraules que per nosaltres estaven relacionades amb en Joan. Així en va sortir una pluja d'idees que després vam anar fent més petita, quan decidíem quines eren les idees més bones".

Finalment, una altra forma d'introduir l'obra de Brossa o, en el cas dels més grans, de documentar-se, és anar a les diferents pàgines web sobre el poeta. Algunes contenen molta informació sobre la seva vida, obra, etc. (la de la Fundació Joan Brossa). D'altres donen una bona mostra de la seva producció (la pàgina de Magisteri Teatre de Mallorca o la Selecció de Poesia Catalana d'Albert Folch), però la que ens pot aportar més material divers per presentar a l'alumnat és "Els entra-i-surts de Brossa", pàgina en la qual hi ha moltíssima obra de Brossa, que es completa tant amb fragments d'entrevistes amb Brossa, com amb poemes dits per altres poetes, poemes fets a la manera de Brossa, o interaccions per jugar amb els poemes. Trobareu totes aquestes adreces en l'apartat de "Selecció de bibliografia" d'aquest mateix llibre.

A continuació presentem unes breus orientacions específiques per a cada nivell educatiu:

Educació Infantil

Pot semblar que a les primeres edats, el treball de la poesia sigui una cosa difícil i complicada perquè els nens encara no saben llegir. Res més allunyat de la realitat: els infants d'aquestes edats estan especialment predisposats per acceptar les associacions

impossibles pròpies de la poesia més contemporània i les imatges més sorprenents. D'altra banda, la poesia visual de Brossa ofereix un magnífic camp d'aprenentatge del procés metafòric. A més, el fet d'usar tot sovint les lletres de l'abecedari, estimula el començament de l'aprenentatge de la lectoescriptura. A l'Escola Parc del Guinardó de Barcelona, per exemple, van treballar el poema "Retrat literari" de Brossa amb els nens de tres anys i, després, van estar practicant les descripcions de les lletres. Aquestes són algunes de les descripcions que van fer: O = és rodona com un ull i una pilota; J = és com una mica de paraigua; D = un pal amb una panxa grossa; G = una rodona que se'n va cap endins; R = una rodona que camina, etc. Com es pot comprovar, el treball d'aquest tipus senta d'una manera natural les bases de la comparació i la metàfora.

Però no solament es pot treballar el Brossa de les lletres i la poesia visual, sinó que molts poemes curts poden ser apropiats per a aquestes edats. La presentació, és clar, ha de ser oral. Després de repetir diverses vegades el poema, comentar-lo i treballar-lo, el poema queda gravat de forma imperceptible en la memòria infantil. I també, d'una manera inconscient, els nens són capaços d'aplicar els processos lírics apresos a noves creacions.

Presentem, al final d'aquesta secció, un annex amb l'explicació del procés de treball poètic que l'Escola "Llar d'infants del Guinardó" va seguir a partir d'uns poemes de Brossa. Creiem que la narració de les sessions pot ser el millor estimulador per animar a treballar la poesia, i més concretament la poesia de Brossa, amb els més petits.

Educació Primària

A l'hora de plantejar un treball a l'entorn de Joan Brossa a Primària és important que els professionals que hagin de portar a terme aquesta tasca restin oberts a la creació de tots els espais

possibles per a la sorpresa. Els mestres s'han de deixar sorprendre i han d'estar disposats a deixar-se impregnar pel joc intel·lectual i emotiu que els pot aportar el descobriment d'aquest autor.

Aquest és un pas previ a la presentació de la proposta didàctica als nens i nenes. La motivació d'aquests en sortirà reforçada si es creen unes expectatives de descoberta conjunta, de quelcom especial, de misteri...

Els mestres haurien d'adoptar un paper de guiatge i acompanyament de les idees que els nens i nenes facin créixer. Cal tenir en compte que entrar en el joc que ens proposa Joan Brossa suposa d'alguna manera fer-se més preguntes que respostes. Les respostes clares i explícites ens deixarien sense la màgia i el misteri d'aquest camí tan motivador que l'autor ens proposa.

Adoptar aquesta metodologia afavoreix la creació de lectors crítics, com es pot constatar per les paraules d'un nen de l'Escola del Puig d'Esparraguera, que va viure així l'experiència: "Per llegir un poema visual no ens podem distreure. Ens hem de concentrar molt. Primer vam enraonar molt dient cadascú una idea sobre allò que li semblava que representava. Ens vam mirar les poesies i els objectes del dret i del revés per veure'n totes les possibilitats. Vam haver d'imaginar, parlar, dialogar, llegir i fer molta atenció en el treball. De bon començament sembla difícil descobrir què s'amaga darrera un poema visual però resulta molt divertit. Entre tots vam quedar d'acord en què havíem de fer per poder aprofundir en el treball".

Quant a la feina concreta a realitzar presentem uns possibles procediments per llegir comprensivament els poemes i per crear-los. Pel que fa a la lectura comprensiva:

- En primer lloc gairebé sempre es pot procedir a fer una descripció oral a primera vista d'allò que es veu o es llegeix. Aquesta tasca es pot fer en petit grup o bé en gran grup. En qualsevol cas, és interessant prendre nota de les aportacions inicials per assegurar una bona comprensió. D'altra banda, cal propiciar una actitud oberta, imaginativa i creativa, perquè la sorpresa en els nens serà evident.
- En segon lloc, es pot procedir a la recerca de possibles significats que poden anar des d'idees més concretes a reflexions cada cop més allunyades de les descripcions inicials (d'alguna manera aquí busquem la part interior del poema visual o escrit). Cal incentivar els nens a no quedar-se amb el que han vist en el primer moment i a pensar-hi una mica més, a demanar perquè, tot provocant-los la curiositat, despertant-los la sensibilitat i fent-los adonar de l'enriquiment que els aporta el diàleg. És important en aquest punt de tenir en compte la individualitat de cada nen i, per tant, acceptar que cadascú extraurà de la lectura dels poemes una interpretació diferent i que això enriqueirà tot el col·lectiu: tenir clar que cada nou descobriment significa obrir un nou camí.
- En tercer lloc, es pot proposar un espai de reflexió entorn al títol de l'obra per situar totes les aportacions que s'hagin pogut fer. El títol acostuma a ser molt significatiu de la idea que ens vol expressar l'autor. Per això és molt important en aquest punt la discussió dialogada.
- Un quart pas ens ha de permetre anar més enllà a partir de la reflexió que ens proposa l'autor. Aquest és el lloc per a les lliures interpretacions i aportacions més personals, de la relació del poema amb les pròpies vivències, la sensibilitat de cadascú i les diferents realitats.

A partir de la interpretació, cal fer un pas més i anar a la creació de poemes, per a la qual es poden tenir en compte els procediments següents:

- El primer pas és trobar una idea. Per això cal buscar un objecte o un tema que es vulgui explicar o representar. Es pot recomanar de pensar en situacions properes a la realitat de l'alumne. Una altra possibilitat és proposar la transformació d'alguna lletra o un objecte determinat.
- En segon lloc, cal incentivar els infants a trobar comparances o semblances: amb quines coses es pot relacionar aquell objecte o idea. Les relacions i les hipòtesis que es poden formular en aquest primer moment són el punt de partida de la creació. Es poden anar apuntant les idees que van sorgint i descartar-ne aquelles que semblin poc adequades o atractives. També es pot fer servir l'atzar per ajudar a la recerca de noves associacions.
- En tercer lloc, cal ordenar les idees desplegadas i buscar les paraules més adients o els objectes que puguin servir millor per expressar la idea. També es poden provocar situacions de joc per ajudar a convertir les idees en coses concretes o a transformar els objectes mitjançant l'afegit d'altres objectes nous. En cas que es vulgui fer un poema visual, cal remarcar que l'ús de l'espai és un element molt important per transmetre millor el sentit d'una paraula. I que per expressar-se poden fer servir paraules, lletres, però també il·lustracions antigues, documents autèntics, retalls de diaris, dibuixos, números o cartes, tal com fa Brossa.
- Un últim pas és el de posar títol al treball perquè els companys i companyes que el llegeixin o vegin tinguin pistes i idees per comprendre allò que s'ha volgut dir. Cal advertir als alumnes que no s'ha de posar molt fàcil perquè el que pretenem és fer rumiar a aquells que s'ho mirin o llegeixin.

Educació Secundària

És evident que tot el que hem indicat per a Primària és també vàlid per a Secundària. Indicarem, per tant, només alguns

aspectes destacables a partir de les experiències sobre la poesia de Brossa que hi ha hagut en diferents centres.

En primer lloc, cal dir que les edats que comprèn la Secundària són potser de més difícil motivació que les de Primària. Per tant, s'ha de vetllar especialment per **crear interès** en l'alumnat. Fèlix G. Juárez de l'IES l'Olleria, per exemple, ha acostat els adolescents a la retòrica i la poesia més tradicional a partir del treball amb els poemes objecte de Brossa. Segons comenta en el resum de l'activitat: "El fet de treballar amb els poemes objecte ofereix moltes possibilitats. És una composició atractiva en si mateixa i això fa que els alumnes s'engresquen de seguida, que entenguin el perquè del llenguatge literari, de la poesia. Permet desenvolupar l'expressió i la creativitat alhora que juguen amb el llenguatge. Moltes vegades un alumne avorrit és un alumne desmotivats. S'avorreixen no només per no trobar respostes sinó més bé per no saber formular-se les preguntes adequades, i aquest també és un objectiu important de l'activitat. És important que aprenguen a seguir els passos, les fases del procés de composició de manera que els ajudei a motivar-los, i els ensenyei a planificar-se la feina més adequadament".

Al costat de la motivació, ha d'agafar el mateix pes la **reflexió**. L'alumnat ha de ser conscient del que crea, com ho fa i per què ho fa. Per això Fèlix G. Juárez proposa als seus alumnes d'omplir una fitxa guia dels poemes creats per ells, on han de constar-hi el títol, els materials emprats, un esbòs dibuixat del poema, un text descriptiu de la composició i un altre text amb la pròpia interpretació del treball. La fitxa serveix per explicitar les motivacions de la creació i alhora provoca la reflexió prèvia al començament del procés creatiu.

També és important de mostrar als alumnes treballs fets per altres promocions, a fi que vegin que no hi ha impossibles i que,

si els seus companys van aconseguir de fer autèntiques obres d'art, ells no poden ser menys.

Les fases del procés de creació han d'estar ben planificades i han de ser conegudes per l'alumnat abans de començar. La intuïció és vàlida però hem de fer entendre que si se segueix **el procés adequat** i sobretot si es formulen les preguntes adequades, les respostes es troben més ràpidament. Per això és molt útil de seguir el procés col·lectivament, abans d'acabar-se a la creació individual. Fèlix G. Juárez proposa els passos següents:

- Triem un sentiment, alguna cosa que vulguem expressar, com si féssim un poema tradicional: de què vull parlar?, què em preocupa?, què vull defensar o criticar?, etc.
- Després cada alumne associarà aquest sentiment a alguna cosa determinada, a algun concepte, virtut, idea, etc.
- A continuació fem una tria d'associacions i busquem objectes que puguin tenir alguna relació amb els conceptes triats.
- Més tard, decidits els objectes, els manipulem, els hi posem un títol que els representin i ja tenim el poema.
- Per acabar, fem participar a l'alumnat en les explicacions i les possibles interpretacions de l'obra que acabem de realitzar.

Un cop creat l'objecte individual, és aconsellable de fer una exposició col·lectiva i, després, realitzar una votació per escollir els millors poemes, en la qual s'argumenti i es raoni l'opinió. D'altra banda, és bo que el professor/a avaluï els treballs tenint en compte diferents elements com: la planificació, l'elaboració, l'originalitat, la complexitat, la puntualitat del lliurament, tot allò que envolta el poema (disseny, títol, realització), el resultat i l'interès.

Dels objectes és més fàcil passar als poemes literaris. Per a la interpretació, cal anar especialment a intentar esbrinar els perquè del poeta, a preguntar-se què ens ha volgut dir amb

aquelles imatges, paraules... El comentari de la forma és també important, però sense quedar-se mai en aquest nivell. Cal fer comprendre a l'alumnat la supeditació de la forma al contingut i quins elements aporten les figures retòriques, la mètrica o la tria d'una determinada estrofa al significat expressat. Per això és important començar el **comentari** per allò que cadascú ha interpretat del poema, de contrastar-ho amb els companys, per després completar la impressió inicial amb aspectes formals que poden ajudar a una millor comprensió de la totalitat.

Per completar el procés d'interpretació i comprensió, una bona eina és la de la **comparació**, ja sigui amb poemes del mateix Brossa o amb poemes d'altres autors, ja que aquest procediment permet eixamplar coneixements i entendre millor tant el context històric com el mateix text (vegeu en el llibre les propostes de comparació amb Francisco Pino o J. M.Ullán).

La creació de poemes literaris també es pot plantejar des de diferents òptiques. Cal tenir en compte que la creació és una forma més de comprensió, ja que si s'aconsegueix un bon resultat a partir d'un poema de Brossa, voldrà dir que s'ha captat bé la idea i s'ha anat a l'essència del poema. Per això, és aconsellable no partir del buit i fer propostes de creació de poemes a partir de la **imitació** de models concrets o de la **manipulació** dels poemes de partida (canviant rimes, substituint paraules, etc.).

Finalment, creiem que qualsevol treball amb poesia a Secundària s'ha de **relacionar amb la vida de l'aprenent**, a fi d'implicar-lo en allò que està estudiant. Només la implicació aconseguirà l'interès i la motivació.

Batxillerat

Els procediments a utilitzar a Batxillerat no difereixen gaire dels recomanats a Secundària. Tot i que el nivell és superior i, per tant, hi ha la possibilitat de treballar amb poemes més

complicats, cal no perdre de vista mai aquella implicació personal de què abans parlàvem. D'altra forma, correríem el perill de convertir la poesia en un contingut més d'aprenentatge, que s'aprèn i després s'oblida, en una cosa ben allunyada de la intenció amb què foren escrits els poemes de Brossa.

Per això, és molt important de no abandonar el diàleg en el procés de comprensió i comentari dels poemes. Cal deixar sempre marge per a la interpretació personal i que l'alumnat pugui expressar la seva opinió sobre el significat del poema. De la mateixa manera, cal propiciar la creació personal (o interpretació escènica: no oblidem que Brossa va escriure moltes accions escenificables i que, fins i tot, molts poemes literaris són plenament "escènics") i, especialment, la reflexió sobre el procés seguit.

Com a elements diferenciadors de Batxillerat, hi afegiríem el **treball més específic de llengua** a partir dels poemes de Brossa. En aquest sentit, hem fet algunes propostes per desenvolupar debats organitzats (per exemple: a l'itinerari de reflexió vital, el debat sobre el futur de la humanitat a partir del poema "1-X") o per escriure textos planificats, amb la finalitat d'un desenvolupament íntegre de totes les habilitats lingüístiques.

En segon lloc, un **treball més desenvolupat del context històric**, tant pel que fa a la relació de Brossa amb altres autors catalans anteriors (Verdaguer, Guimerà, Salvat Papasseit, Carner, etc.) com pel que fa a la relació amb altres autors avantguardistes d'àmbit internacional (vegeu la proposta desplegada sobre "Sonet de paper" a l'itinerari del joc). Si, des de petits, hem recomanat d'anar més enllà dels poemes, aquí aquest "més enllà" es pot concretar en un eixamplament dels coneixements històrics necessaris per situar Joan Brossa històricament i literàriament.

I en tercer lloc, un **treball dels aspectes formals del gènere poètic**, ja que la varietat d'estrofes que practicà Brossa (sonets, odes, sextines, romanços, formes mètriques populars i cultes, etc) i el trencament o joc amb què tot sovint les tractà (vegeu la "Sextina conceptual" o el sonet visual que reproduïx l'esquema numèric d'aquesta estrofa), permet una introducció d'aquests aspectes des d'un punt de vista diferent i més lúdic.

Un apunt també per als adults

Per acabar, ens cal indicar que el treball amb la poesia de Brossa no s'acaba amb els nivells reglats d'ensenyament, sinó que es pot perllongar al llarg de tota la vida. Per això, i referint-nos al terreny de l'ensenyament, recomanem especialment el seu ús a les classes d'adults. Diferents experiències també l'avalen, com ho demostren els exemples d'alumnes de la UOC inclosos en l'apartat de "Poemes fets a la manera de Brossa". Fins i tot en classes on el nivell de llengua era molt baix, s'han llegit, comentat i imitat poemes de Brossa. Concretament, en l'ensenyament del català a no catalanoparlants la poesia de Brossa s'ha mostrat eficaç per ensenyar les diferents nocions i funcions desplegades en el nivell llindar: des de la pràctica de l'entonació o la pronunciació de la llengua, fins al desenvolupament de les funcions lingüístiques més bàsiques (com pot ser la de donar instruccions o definir un objecte), com l'aprenentatge de lèxic comú o específic⁵.

D'altra banda, la motivació tan necessària en l'ensenyament d'una llengua a persones adultes està assegurada amb els textos de Brossa, ja que parteixen del joc com a concepció bàsica de la poesia i propicien la participació del receptor en la construcció del significat del poema.

⁵ Per veure'n alguna mostra, consulteu les actes del 3r. Simposi d'ensenyament del català a no catalanoparlants, Vic (setembre 2002).